

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av stödprogrammet för strukturreformer för perioden 2017–2020 och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 1305/2013

[COM(2015) 701 final – 2015/0263 (COD)]

(2016/C 177/08)

Föredragande: Ioannis VARDAKASTANIS

Europaparlamentet och rådet beslutade den 2 december 2015 respektive den 20 januari 2016 att i enlighet med artiklarna 175.3 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av stödprogrammet för strukturreformer för perioden 2017–2020 och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 1305/2013

[COM(2015) 701 final – 2015/0263 (COD)].

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 mars 2016.

Vid sin 515:e plenarsession den 16–17 mars 2016 (sammanträdet den 16 mars 2016) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 153 röster för och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar initiativet som syftar till att öka EU:s kapacitet att stödja strukturreformer på nationell nivå genom en specifik finansieringsmekanism som stödprogrammet för strukturreformer.

1.2 EESK beklagar att den totala budgeten för denna fond är mindre än vad som behövs för de makroekonomiska politiska reformerna i EU. Det är också beklagligt att finansieringen för stödprogrammet kommer från befintliga ESI-fonder (europeiska struktur- och investeringsfonder), och EESK efterlyser en balans mellan de finansiella behoven på området för tekniskt bistånd inom ESI-fonderna och de finansiella behoven på området för tekniskt stöd för stödprogrammet. EESK anser att man inom ramen för framtida reformer av EU:s fleråriga budgetram bör skapa ett självförsörjande stödprogram för strukturreformer.

1.3 För att säkerställa att stödprogrammet kommer att ge goda resultat rekommenderar EESK eftertryckligen att följande villkor garanteras:

- Medlemsstaternas bidrag till de strukturreformer som omfattas av stödprogrammet ska beaktas under "strukturreformsklausulen" inom stabilitets- och tillväxtpakten.
- Stödprogrammet ska förbli frivilligt för medlemsstaterna och inte inbegripa obligatoriska stigmatiserande förfaranden.
- Centrala kontaktpunkter ska utses för att se till att programmen och medlen kompletterar varandra samt att medlen används bättre för att undvika överlappningar.

1.4 EESK förespråkar eftertryckligen att arbetsmarknadsparterna och det civila samhället involveras i stödprogrammet för att se till att

- förfarandet för att kartlägga och inleda stödet omfattar ett bredare samråd med arbetsmarknadens parter och det civila samhället, i enlighet med nationella bestämmelser,

- striktare bestämmelser införs som gör det obligatoriskt att involvera arbetsmarknadens parter och det civila samhället i utformningen och övervakningen av reformpolitiska program på alla nivåer (nationell, regional och lokal nivå),
- de stödberättigande insatserna omfattar kapacitetsuppbyggnad för sociala aktörer och aktörer inom det civila samhället som är involverade i reformprogrammen.

1.5 Mot bakgrund av den befintliga fördelningen av befogenheter och behörigheter i varje medlemsstat samt de landsspecifika rekommendationer som ofta utfärdats till de lokala och regionala myndigheterna bör programmet vara tillgängligt för lokala och regionala myndigheter, och dessa bör vara direkt delaktiga i utformningen av förslaget till strukturreformer i fråga.

1.6 EESK beklagar att förteckningen över indikatorer tycks vara otillräcklig och anser att de befintliga indikatorerna från ESI-fonderna både behöver uppdateras och inkluderas i förteckningen.

1.7 EESK betonar att medlemsstaterna kan utvidga "Särskilda mål och tillämpningsområde för programmet" till andra politikområden, t.ex. fattigdomsbekämpning, mänskliga rättigheter, transportpolitik, IKT och arbetet med målen för hållbar utveckling.

1.8 EESK anser att stödprogrammet skulle kunna använda sig av de befintliga övervakningsmekanismerna för ESI-fonderna för att säkerställa bättre övervakning och utvärdering, bättre samordning med ESI-fonderna och bästa valuta för pengarna från de kontrollmekanismer som redan tillämpas.

1.9 EESK stöder därför de ändringar av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 1305/2013 som kommissionen föreslår, under förutsättning att de omfattar en bestämmelse som garanterar att medel som överförs till det nya programmet uppfyller kraven på deltagande från arbetsmarknadens parter och det civila samhället och att de övervakas genom samma mekanism som i förordningen om gemensamma bestämmelser för ESI-fonderna.

1.10 EESK anser att sådana mindre stödåtgärder visserligen är användbara men att de endast erbjuder en tillfällig lösning. För att lösa de problem som den pågående krisen skapar bör kommissionen och de nationella regeringarna se över den ekonomiska politik som förs i euroområdet sedan krisen började. Endast på så sätt kan man främja strukturreformer, undvika den negativa utveckling som hittills uppstått och se till att européerna inte vänder sig mot EU.

2. Allmänna kommentarer

2.1 EESK anser att EU skulle kunna ge ett mervärde när det gäller de politiska reformerna på nationell nivå och välkomnar därför initiativet, som kommer att stärka dess förmåga att stödja politiska reformer kopplade till genomförandet av ekonomiska styprocesser (särskilt till landsspecifika rekommendationer), ekonomiska anpassningsprogram och de reformer som genomförs av medlemsstaterna på eget initiativ, i enlighet med vad som anges i artikel 3 i det nuvarande förslaget.

2.2 EESK anser att stödprogrammen för Grekland (arbetsgruppen för Grekland) och Cypern (stödgruppen för Cypern) har visat sig vara till nytta för de länder som berörs och att man genom att öppna för möjligheten att begära en sådan stödmekanism för alla medlemsstater kommer att förbättra den övergripande kapaciteten för institutionella, strukturella och administrativa reformer.

2.3 EESK beklagar dock att man tidigare minskat EU:s förmåga att stödja tekniskt bistånd avseende politiska reformer. Resultatet av detta blev att EU inte hade kapacitet nog att tillräckligt snabbt hantera situationer som krävde politiska reformer under krisen och andra internationella organisationer vidtog därför åtgärder och fick en ledande roll.

2.4 EESK beklagar också att det aktuella förslaget till program finansieras från befintliga EU-medel i stället för att man skapar ett självbärande program som inte skulle innebära att andra medel som är inriktade på strukturreformer minskas. EESK anser dessutom att stödprogrammet för strukturreformer i den utformning som det nu planeras inte har tillräcklig kapacitet att tillgodose medlemsstaternas efterfrågan på tekniskt bistånd på grund av de finansiella begränsningarna.

2.5 EESK påpekar att detta program för tekniskt bistånd inte får överskattas, och att det bör ses som ett sätt att hjälpa medlemsstaterna att uppnå makroekonomisk balans inom ramen för planeringsterminen. Finansieringen är otillräcklig för att ge en verklig stimulans när det gäller de makroekonomiska utmaningar som medlemsstater som strävar efter konvergens står inför.

2.6 EESK betonar också att medlemsstaternas bidrag till de strukturreformer som omfattas av stödprogrammet ska beaktas under "strukturreformsklausulen" inom stabilitets- och tillväxtpakten som ett sätt att skapa tillväxt, bekämpa fattigdom, minska arbetslösheten och skapa välbstånd.

2.7 Det är viktigt att förändra attityden till strukturreformer för att undvika stigmatisering eller bestraffning och undvika att de skapar en byråkratisk fälla. Den nya strategin bör främja reformer och samförstånd mellan länder. Kommittén noterar därför med tillfredsställelse att programmet innehåller en positiv strategi och framhåller mekanismens frivilliga karaktär som ett sätt att se till att programmet inte används och/eller uppfattas som ett instrument för kontroll eller för att kringgå nationella myndigheters ansvar i deras reformprogram. Kommittén betonar dock behovet av att länderna ska vara skyldiga att registrera stödet och programmets resultat genom sunda, demokratiska och ansvarsfulla rapporteringsförfaranden.

2.8 EESK välkomnar det faktum att stödprogrammet för strukturreformer upprättats på begäran av en medlemsstat men understryker vikten av att förfarandet för att kartlägga och inleda stödet omfattar ett bredare samråd med arbetsmarknadens parter och det civila samhället, i enlighet med nationella bestämmelser.

2.9 Mot bakgrund av den befintliga fördelningen av befogenheter och behörigheter i varje medlemsstat samt de landsspecifika rekommendationer som ofta utfärdats till de lokala och regionala myndigheterna bör programmet vara tillgängligt för lokala och regionala myndigheter. EESK uppmanar dessutom kommissionen att i samband med ansökningar om tekniskt bistånd från nationella myndigheter som rör regionala eller lokala myndigheters behörighetsområden kontrollera att de sistnämnda varit direkt delaktiga i utformningen av det aktuella förslaget till strukturreformer och godkänt det.

2.10 EESK välkomnar också stödprogrammets proaktiva strategi, där man utvidgar tillämpningsområdet för stödet till alla medlemsstater oavsett deras ekonomiska situation, och vi vill därför framhålla att programmet måste ses som en mekanism för långsiktig strukturstöd och inte bara som en reaktion på ekonomiska och/eller finansiella nedgångar.

2.11 EESK understryker behovet av att artikel 5, "Särskilda mål och tillämpningsområde för programmet", ska förbli en icke uttömmande förteckning i syfte att behålla den flexibilitet som krävs för att ta itu med politiska reformer. EESK anser att den föreslagna förteckningen är relativt omfattande men föreslår att den utvidgas till andra politikområden, t.ex. fattigdomsbekämpning, främjande av mänskliga rättigheter, transportpolitik, IKT och medlemsstaternas arbete med målen för hållbar utveckling.

2.12 Kommittén är övertygad om att det politiska beslutsfattandet i Europeiska unionen måste genomföras med aktivt deltagande från allmänheten, som ett "partnerskap som innebär att alla partner, i enlighet med definitionen i artikel 5.1 i den allmänna förordningen, deltar i utformningen, genomförandet och utvärderingen av projekt inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik" för att direkt bidra till ESI-fondernas framgång. EESK anser därför att det nya stödprogrammet bör omfatta striktare bestämmelser som gör det obligatoriskt att involvera arbetsmarknadens parter och det civila samhället i utformningen av reformpolitiska program på alla nivåer (nationell, regional och lokal nivå). Detta kommer att bidra till att minska klyftan mellan beslutsfattare och allmänheten.

2.13 EESK anser att stödprogrammet för strukturreformer skulle kunna använda sig av de befintliga övervakningsmekanismerna för ESI-fonderna för att säkerställa bättre övervakning och utvärdering, bättre samordning med ESI-fonderna och bästa valuta för pengarna från de kontrollmekanismer som redan tillämpas.

2.14 Stödprogrammet måste genomföras i enlighet med förordningen om gemensamma bestämmelser för ESI-fonderna (utöver artiklarna 25, 58 och 91), som innehåller en mer välutvecklad stödstruktur än det nuvarande programförslaget.

- 2.15 EESK rekommenderar att de stödberättigande insatserna (artikel 6) ska omfatta kapacitetsuppbyggnad för sociala aktörer och aktörer inom det civila samhället som är involverade i reformprogrammen.
- 2.16 Kommittén är mån om att se till att man när det gäller de nya budgetanslag som kommer från ESI-fonderna gör en avvägning mellan de finansiella behoven på området för tekniskt bistånd inom ESI-fonderna och de finansiella behoven på området för tekniskt bistånd för stödprogrammet i syfte att garantera en tillräcklig kapacitet för tekniskt bistånd för båda fonderna.
- 2.17 EESK erkänner vikten av stödprogrammets övergripande strategi i syfte att stödja reformer men uppmanar EU och nationella myndigheter att undvika överlappningar med sektorsspecifika program. EESK anser därför att man bör utse centrala kontaktpunkter för att se till att programmen och medlen kompletterar varandra samt att medlen används bättre för att undvika överlappningar. Artikel 13 bör förbättras i syfte att omfatta fler aspekter i samordningsmekanismen.
- 2.18 EESK vill gärna få mer information i framtiden om de samordningsmekanismer som ska skapas för denna fond.
- 2.19 EESK beklagar att förteckningen över indikatorer tycks vara otillräcklig och framhåller vikten av lämpliga indikatorer för övervakning och utvärdering av programmet. Vi vill dock påpeka att ESI-fonderna innehåller en omfattande förteckning över indikatorer som skulle kunna komplettera indikatorerna i förslaget om stödprogrammet. Det finns ett behov av att uppdatera EU:s indikatorer för att mäta effekterna av reformerna i syfte att bedöma hur framgångsrika de varit och koppla dem till den ekonomiska och sociala utvecklingen. Indikatorerna bör också visa om effekterna endast kan ses på nationell nivå eller om de ger ett verkligt europeiskt mervärde.
- 2.20 EESK välkomnar bestämmelsen om att medfinansieringssatsen ska ökas till 100 % av de stödberättigande kostnaderna, eftersom detta kommer att underlätta medlemsstaternas tillgång till programmet.
- 2.21 EESK anser att stödprogrammet är ett första steg som måste konsolideras och stärkas i framtida reformer av EU:s fleråriga budgetram för att skapa en självbärande program som inte leder till att anslagen för andra befintliga stödfonder urholkas.
- 2.22 EESK stöder därför de ändringar av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 1305/2013 som kommissionen föreslår och uppmanar eftertryckligen kommissionen att ta hänsyn till slutsatserna och rekommendationerna i detta yttrande.
- 2.23 EESK föreslår dock att det i de ändrade förordningarna bör anges att de anslag som förs över till nya program ska uppfylla kraven på deltagande och övervakas genom samma mekanism som ESI-fonderna. Detta bör även återspeglas i den föreslagna förordningen om stödprogrammet, och den nuvarande texten bör ändras så att specifika bestämmelser och hänvisningar till ESI-fondernas övervakningssystem i enlighet med förordningen om gemensamma bestämmelser införs.

Bryssel den 16 mars 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
